

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ США (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ Б. ОБАМИ ТА Д. ТРАМПА)

Христина Михайліченко

здобувачка вищої освіти за другим (магістерським) рівнем зі спеціальності
035 Філологія Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»,

Одеса, Україна

e-mail: kinda17@icloud.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1865>

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження полягає у порівняльному аналізі перекладу політичного дискурсу Д. Трампа та Б. Обами з точки зору застосування лінгвостилістичних особливостей перекладу політичних промов обох президентів. Політичний дискурс — це явище, з яким ми стикаємось щодня. Зважаючи на реалії сучасності, широке розповсюдження демократії, відкритість суспільства, політичній мові приділяється все більше і більше уваги. Дослідження перекладів виступів президентів США дозволяють, з одного боку, прогнозувати подальші дії і наміри політика, а з іншого — виокремити найбільш ефективні способи впливу на слухачів. Саме тому переклади політичних промов дедалі частіше стають об'єктом зацікавлення науковців різних сфер, особливо у перекладознавстві.

Метою пропонованої статті є виявлення лінгвостилістичних особливостей відтворення політичного дискурсу США на матеріалі промов двох останніх президентів цієї країни — Б. Обами та Д. Трампа.

Досліджено тематичні та мовно-мовленнєві особливості перекладу інавгураційних промов Д. Трампа та Б. Обами.

Порівняльний аналіз мовних одиниць, використаних обома президентами, та їх українських перекладів дозволив виявити, що збереження змісту при перекладі можливо завдяки відтворенню всіх релевантних компонентів висловлювання, а переклад лексичних одиниць, що включають оцінний компонент, здійснюється в більшості випадків за допомогою регулярних відповідностей. Доведено, що при перекладі політичних про-

мов лінгвостилістичні особливості актуалізуються шляхом поєднання регулярних відповідностей і різних трансформацій, що дозволяють зберегти або модифікувати варіантні характеристики тієї чи іншої мовної одиниці.

Ключові слова: політична лінгвістика, переклад, дискурс, мовна одиниця, політична риторика, маніпуляція.

Вступ. Політичний, педагогічний, релігійний, науковий, юридичний та інші види інституційного дискурсу привертають до себе увагу дослідників, оскільки у цій дослідницькій парадигмі на перший план висуюються не внутрішньосистемні мовні відносини, а характеристики мовної особистості як носія відповідної культури і статусно-рольових відносин. Безліч проблем вивчення політичного дискурсу є міждисциплінарними і розглядаються з позицій лінгвістики тексту і дискурсу, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, проте з позицій лінгвостилістики політичний дискурс в Україні є ще маловивченим.

До початку другої половини ХХ століття комплексний підхід до центрального об'єкта дослідження в мовознавстві — мови, а також вихід за межі розгляду її виключно як знакової системи і дослідження мови з погляду комунікативної природи зумовили тенденцію до інтеграції знань в різних областях науки, в тому числі і в сучасному перекладознавстві.

У результаті від виняткової уваги до розвитку і структури мовних систем перекладознавство звернулося до широкого кола проблем, що визначають можливість використання мови як знаряддя думки і засоби мовної комунікації. На перший план вийшли такі питання, як смислова сторона мовних одиниць і мовних творів, зв'язок мови з мисленням, реальною дійсністю, з суспільством і його культурою, з іншими знаковими системами. Наслідком цього є розробка міждисциплінарних напрямків дослідження — психолінгвістики, соціолінгвістики, лінгвокультурології, когнітивної лінгвістики, прагмалінгвістики, теорії дискурсу і т. д. У зв'язку з цим лінгвістичне перекладознавство сформувалося як самостійна дисципліна, що вивчає міжмовну комунікацію у всій сукупності лінгвістичних і екстралінгвістичних чинників.

Бурхливий розвиток політичного дискурсу в сучасному житті України, а також збільшення зв'язків між Україною та США, а відтак — і в україно-американській лінгвостилістичній спільноті викликають нагаль-

ну потребу опису закономірностей і специфіки перекладу текстів цього комунікативного простору.

Проте сучасні праці з вивчення політичного дискурсу, лінгвістичної семантики, теорії та практики перекладу політичних промов Т. Ващук (Ващук, 2010), М. Діденко (Діденко, 2001), В. Маслова (Маслова, 2008), Л. Нагорна (Нагорна, 2005), Є. Павлова (Павлова, 2010), Л. Славова (Славова, 2010), Г. Соловей (Соловей, 2011), Є. І. Шейгал (Шейгал, 2004), Я. Федорів (Федорів, 2010), Т. А. ван Дейк (Dijk van, 2020), Д. Крістал (Crystal, 2003), Г. Кук (Cook, 2001), Х. Менкен (Mencken, 2006) та ін. засвідчують, що галузь перекладу політичної риторики є лакуною у сучасному перекладознавстві.

Усе вищеозначене доводить **актуальність** дослідження.

Мета та завдання пропонованої статті — виявлення лінгвостилістичних особливостей відтворення політичного дискурсу США на матеріалі промов двох останніх президентів цієї країни — Б. Обама та Д. Трамп.

Для досягнення поставленої мети у студії вирішуються такі **завдання**: проведення теоретико-аналітичного дослідження з теорії політичного дискурсу; розгляд системоутворюючих ознак політичного дискурсу у політичних промовах Б. Обама та Д. Трампа; виявлення специфіки перекладацьких трансформацій в україномовних перекладах політичних промов Б. Обама та Д. Трампа.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалом дослідження стали політичні промови Б. Обама та Д. Трампа, зокрема їхні інавгураційні виступи, розміщені на сайті The White House Blog.

Основними **методами** дослідження є дискурсивний, контекстуальний і концептуальний аналізи, метод моделювання когнітивних структур, що застосовані з урахуванням перекладознавчого аспекту.

Результати та дискусія. Сьогодні до політичного дискурсу, як основоположного поняття політичної лінгвістики, застосовуються такі визначення: «сукупність всіх мовних актів, які використовуються в політичних дискусіях, а також правил публічної політики, освітлених традицією і перевірених досвідом» (Нагорна, 2005:6), «складне комунікативне явище, що включає, окрім тексту, ще й екстралінгвістичні фактори (знання про світ, думки, установки, цілі адресата), необхідні для розуміння тексту» (Маслова, 2008:44). Інтерпретуючи політичний дискурс в його цілісності, не можна обмежуватися суто мовними мо-

ментами. Розуміння політичного дискурсу передбачає знання фону, очікувань автора і аудиторії, прихованих мотивів, сюжетних схем і улюблених логічних переходів, що існують в конкретну епоху (Діденко, 2001). Політична мова являє собою «особливу підсистему національної мови, призначену для політичної комунікації: для пропаганди тих чи інших ідей, емотивного впливу на громадян країни і спонукання їх до політичних дій, для вироблення суспільного консенсусу, прийняття і обґрунтування соціально-політичних рішень в умовах множинності поглядів у суспільстві» (Павлова, 2010: 18). Мова політики виступає в ролі єдиної ланки між суспільством і владою. Висловлюючи різноманітні установки та ідеї, мова є інструментом, за допомогою якого громадяни намагаються зрозуміти і інтерпретувати політичну дійсність, а також служить засобом підтримки необхідного інформаційного рівня в масштабах всієї країни (Славова, 2010).

Є. І. Шейгал зазначає, що політика, як специфічна сфера людської діяльності, за своєю природою є сукупністю мовленнєвих дій (Шейгал, 2004: 22). У політичній комунікації знаком комунікативної реальності є політичний текст, який сприймається електоратом і дає можливість формувати уявлення про того чи іншого політика. Низка дослідників відзначає релевантність риторичної складової політичного тексту. Політична риторика детермінується мовною культурою політика, його здібностями оперувати різними мовними засобами. Комунікативні стратегії політичного дискурсу спрямовані на формування в електораті позитивного образу політичного діяча, на привернення уваги до його персони, або на створення виправдальних аргументів його діяльності.

У перекладацькій літературі представлені різноманітні класифікації перекладацьких трансформацій (Л. К. Латишев, Я. І. Рецкер, З. Д. Львівська, Р. Райт-Королева, О. Селіванова, Т. Кияк, Р. Зорівчак і ін.). Автори виділяють лексичні, граматичні, стилістичні, змішані трансформації.

Спочатку звернемось до тематичної своєрідності промов президентів (The White House Blog, 2020).

Так, головними темами інавгураційної промови Обама є такі:

1. Економічна криза:

Our economy is badly weakened. Homes have been lost, jobs shed, businesses shuttered. Our health care is too costly, our schools fail too many /

Наша економіка страшенно ослаблена. Втрачені будинки, робочі місця, пригальмований бізнес. Наша система охорони здоров'я занадто дорога, наші школи не дають потрібного рівня освіти.

2. Нові реформи:

The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history / Настав час підтвердити велич нашого духу; вибрати новий курс для нашої країни.

3. Процвітання країни в майбутньому:

We will restore science to its rightful place and wield technology's wonders to raise health care's quality... / Ми відновимо науку і здивуємо технологіями, щоб підвищити якість охорони здоров'я...

4. Лідерство:

We remain the most prosperous, powerful nation on Earth / Ми залишаємося найбільш процвітаючою і сильною нацією на Землі.

5. Єдність нації:

We are shaped by every language and culture, drawn from every end of this Earth / Ми — це об'єднання всіх мов і культур, привнесених з усієї земної кулі.

6. Негативний досвід минулого:

... and because we have tasted the bitter swill of civil war. /... і тому що ми спробували гіркий смак громадянської війни.

7. Рівність:

...when a little girl born into the bleakest poverty knows that she has the same chance to succeed as anybody else, because she is an American /...коли маленька дівчинка, народжена в бідності, знає, що у неї такі ж шанси на успіх, як і в інших, тому що вона американка.

Тематична структура інавгураційного виступу Трампа представлена такими пунктами:

1. Негативний досвід минулого:

One by one, the factories shuttered and left our shores, with not even a thought about the millions upon millions of American workers left behind / Один за іншим заводи закривалися і виробництво покидало нашу країну, але ніхто навіть не думав про мільйони американських робітників, які залишилися без заробітку.

2. Державні служби / народ:

The establishment protected itself, but not the citizens of our country / Істеблішмент оберігав себе, а не жителів країни.

3. Процвітання країни в майбутньому:

America will start winning again. We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth. And we will bring back our dreams / Америка знову почне перемагати, перемагати, як ніколи раніше. Ми повернемо назад наші робочі місця. Ми повернемо наші кордони. Ми повернемо наш добробут. І ми повернемо нашу здатність мріяти.

4. Єдність нації:

The Bible tells us, "how good and pleasant it is when God's people live together in unity" / Біблія говорить нам: «Як чудово, коли народ Божий живе в єднанні».

5. Рівність:

...that whether we are black or brown or white, we all bleed the same red blood of patriots, we all enjoy the same glorious freedoms, and we all salute the same great American Flag /... неважливо, якого кольору наша шкіра: чорна або коричнева або біла, у всіх нас тече одна і та ж кров патріотів, ми всі насолоджуємося однаковими свободами, і ми всі шануємо американський прапор.

Таким чином, в інавгураційних зверненнях обох президентів зачіпаються такі теми, як процвітання країни в майбутньому, негативний досвід минулого, єдність нації, рівність.

Ці теми зачіпаються політиками не випадково. Говорячи про негативні події в минулому, обидва президенти хочуть нагадати народу, що важкі часи вже бували в історії Америки, але їх вдалося подолати.

Для того щоб підняти національний дух, Барак Обама і Дональд Трамп згадують про велич їхньої країни, про винятковість американської нації: *What makes us exceptional, what makes us Americans*. Обидва президенти говорять про те, що краще в Америці попереду і що їхню країну чекатимуть процвітання і успіх.

У політичних виступах певне місце займає тема рівності. Політики хочуть сказати, що незалежно від того, де і в якій сім'ї ти народився, у всіх однакові шанси на успіх, оскільки Америка — це об'єднання всіх мов і культур, привнесених з усієї земної кулі.

Необхідно відзначити, що в будь-якому виступі політичного діяча завжди знаходить своє відображення патріотична тема. Говорячи про патріотизм, політикам вдається не тільки створити відповідний настрій у суспільства, а й вселити необхідність виконання певних дій, таким чином, в цьому випадку теж має місце маніпулятив-

на функція. Наприклад, Дональд Трамп говорить про те, що якщо серця американців будуть відкриті назустріч патріотизму, то не залишиться місця для забобонів, а Барак Обама згадує про те, що їх покоління добре усвідомлює, яку ціну вони заплатили за право бути вільними.

Виходячи з матеріалу дослідження, ми зупинилися на аналізі способів перекладу лексичних одиниць в обох інавгураційних промовах, відповідно розглянувши лексичні перекладацькі трансформації. Вони застосовуються, якщо в оригінальному тексті присутні нестандартні слова, такі як терміни, кліше, імена власні, поняття, що характеризують вихідну культуру тощо.

Так, під час аналізу інавгураційних промов обох президентів були визначені найчастотніші способи перекладу одиниць: метод регулярних відповідностей, опущення, генералізація. Частотність вживання методів модуляції, калькування, транслітерації, конкретизації та імплікації є значно нижчою.

Розглянемо застосування цих способів перекладу на конкретних прикладах, представлених в матеріалі дослідження.

Наприклад, у промовах Б. Обама зустрічаємо таке:

These are the indicators of crisis, subject to data and statistics. Less measurable, but no less profound, is a sapping of confidence across our land; a nagging fear that America's decline is inevitable, that the next generation must lower its sights / Все це — ознаки кризи, що підтверджуються статистичними даними. Вони не піддаються кількісному вимірюванню, але не менш серйозний і той факт, що у громадян нашої країни слабшає впевненість в майбутньому, вони побоюються неминучого занепаду Америки і того, що в наступному поколінні американців доведеться зменшити свої очікування.

Прикладом перекладу виступає словосполучення *is a sapping*, що має негативне забарвлення. Воно утворено від дієслова *to sap* (підривати, виснажувати, висмоктувати, підкопувати). У поданому контексті перекладач шляхом логічної заміни слова обрав дієслово *«слабшати»*, використовуючи метод регулярних відповідностей, ймовірно, для того щоб підкреслити послідовний розвиток думок мовця, його намір донести до аудиторії весь масштаб політичної та економічної нестабільності держави, яка дісталася новому президенту від попередника.

Лексична одиниця *«sight»*, що має значення «зір, вид кого-небудь / чого-небудь, поле зору, вид, видовище, точка зору, розглядання», має нейтральне забарвлення, перекладається методом імплікації як «очікування».

The words have been spoken during rising tides of prosperity and the still waters of peace / Слова вимовлялися в періоді процвітання і спокійного мирного часу.

Словосполучення *rising tides* («підйом рівня, приплив, наростання, наростаюча хвиля») у сполученні з іменником *prosperity* («процвітання, підйом рівня добробуту») при буквальному перекладі призвело б до мовної помилки — тавтології, тому перекладач, щоб уникнути тавтології, вдався до методу опущення, не переклавши слово, яке не становить необхідності для розуміння тексту.

Our nation is at war against a far-reaching network of violence and hatred / Наша країна перебуває в стані війни проти тих, хто всюди сіє насильство і ненависть.

Лексична одиниця *far-reaching* має негативну конотацію і перекладається як «те, що має широке поширення, що загрожує серйозними наслідками, масштабний». При перекладі українською мовою відбувається звуження значення слова, видове поняття замінюється родовим, переклад здійснено за допомогою методу генералізації як «хто сіє», щоб «згладити» негативну конотацію.

The words have been spoken during rising tides of prosperity and the still waters of peace / Слова вимовлялися в періоді процвітання і спокою мирного часу.

Наведена фраза вимовляється на початку інавгураційної промови, ймовірно, з метою показати типовість керівництва державою попередниками 44-го президента. Лексична одиниця *still waters* є фразеологічним оборотом, перекладається як «застій, непротічна водойма». У цьому прикладі має позитивну конотацію, перекладена методом модуляції.

These are the indicators of crisis, subject to data and statistics / Все це — ознаки кризи, що підтверджуються статистичними даними.

Лексична одиниця *«crisis»* була передана за допомогою відповідності «криза», яка є вірною для даного контексту. Подана лексична одиниця несе в собі негативну конотацію. Переклад виконаний з використанням методу транслітерації.

Homes have been lost, jobs shed, businesses shuttered / Люди втрачають житло і роботу, закриваються підприємства.

При перекладі одиниці «shed» використовується метод конкретизації, перекладач звужив значення слів, об'єднав два дієслова «lose» і «shed», замінивши їх словом «втрачати», у ході такого перетворення був збережений зміст вихідного речення.

В інавгураційній промові Дональд Трамп активно використовував різні лексичні та синтаксичні стилістичні прийоми. Наприклад, для підняття морального духу громадян він використовував метафори, епитети, а також прийом градації і безліч лексичних повторів. При перекладі українською мовою деякі засоби виразності були опущені: *they fill their heart with the same dreams (метафора) — вони... мріють про одне й те ж, the breath of life (enimem) — «життя», young and beautiful students (enimem) — молодь, glorious destiny (enimem) — майбутнє.* Проте при їх опущенні істотно знижується вплив на публіку. Й перекладачеві варто було б використати такі варіанти: *їх душі сповнені тих же надій, ковток життя, молоді та прекрасні студенти, видатне майбутнє.*

Прийом градації українським перекладачем був збережений: *your voice, your hopes, and your dreams — ваш голос, ваші надії і ваші мрії.* Лексичний повтор так само був переданий: *one heart, one home, and one glorious destiny — загальне серце, спільний дім, спільне майбутнє.*

У промові неодноразово використовувався синтаксичний паралелізм: *We Will Make America Strong Again. We Will Make America Wealthy Again. We Will Make America Proud Again. We Will Make America Safe Again. And, Yes, Together, We Will Make America Great Again.* Перекладач зберіг його частково: *Разом ми зробимо Америку знову сильною, повернемо Америці багатство, повернемо Америці гордість, повернемо Америці безпеку. І так, разом ми зробимо Америку знову великою!* Проте варто було б використати варіант з максимальним збереженням конструкції: *Разом ми повернемо Америці сили, повернемо Америці багатство, повернемо Америці гордість, повернемо Америці безпеку. І так, разом ми повернемо Америці велич!*

Також Дональд Трамп використовував безполучниковість та полісполучниковість. Ці прийоми були збережені перекладачем: *every decision on trade, on taxes, on immigration, on foreign affairs (безполучниковість) / кожне рішення про торгівлю, податки, імміграції, закордонні*

справи; and your courage and goodness and love will forever guide us along the way (полісполучниковість) / і ваші мужність і любов завжди будуть вказувати нам шлях. Але один з однорідних членів був опущений при перекладі, тому, на наш погляд, більш вдалим і точним є такий варіант: *і ваші мужність, і великодушність, і любов завжди будуть вказувати нам шлях.*

Цікавим є використання лексеми «президент» у політичній риторичі обох очільників США.

Практично у всіх словниках лексема президент має два значення, і мова йде або про очільника держави, або про керівника організації, наукового товариства. Голова держави — перша особа, яка уособлює символ державності. У другому випадку це керівник, якого обирають.

У першій інавгураційній промові Б. Обама визначає роль президента, відштовхуючись від традиційного суб'єкта влади в Америці — народу: *At these moments, America has carried on because we the people have remained faithful to the ideals of our forebears / В ці моменти Америка трималася на плаву, тому що ми, народ, залишалися вірні ідеалам наших предків.*

Ця ж тенденція простежується й у першій інавгураційній промові Дональда Трампа: *Today we are transferring power from Washington, DC and giving it back to you, the American People. / Сьогодні ми передаємо владу з Вашингтона і віддаємо її вам, громадянам Америки.*

Д. Трамп і Б. Обама виділяють такі характеристики особи, яка володіє вищою державною владою: рішучий, цілеспрямований, діяльний, переконаний у своїй правоті політичний лідер, який має певні зобов'язання перед співгромадянами:

We will face challenges. We will confront hardships. But we will get the job done / Ми зіткнемося з труднощами. Ми подолаємо складності. Але ми виконаємо наші завдання.

Today I say to you that the challenges we face are real, they are serious and they are many. But know this America: They will be met / Сьогодні я кажу вам, що складності, з якими ми зіткнемося, — реальні, вони серйозні і їх багато. Але знай, Америка: Ми їх подолаємо.

Необхідно відзначити, що в промовах обох президентів досить часто зустрічається займенник *we* в поєднанні з дієсловом *will*. Таке поєднання виконує певні функції у виступах: допомагає згуртувати націю, об'єднати співгромадян перед майбутніми труднощами

ми. Крім цього, політики вказують слухачам на те, що вони разом з ними, тобто вирішувати проблеми вони будуть разом із народом, на що вказує така фраза: *Але ми виконаємо наші завдання*.

Виступ політика не може існувати поза аудиторією, адже він безсумнівно має вплив на слухачів. Мовний вплив — кінцева мета політичної комунікації, чому служать певні мовні засоби, які інколи викликають труднощі у перекладача.

Так, Д. Трамп впливає на американську націю, використовуючи набір риторичних засобів, як-от:

1. Категоричність: *The time for empty talk is over. Now arrives the hour of action / Час порожніх розмов закінчився. Настав час дій*.

2. Контраст як принцип структурної організації тексту, що демонструє особливості суспільно-політичного розвитку країни: *Their victories have not been your victories; their triumphs have not been your triumphs / Їх перемоги не були вашими перемогами; їх тріумф не вашим тріумфом*.

3. Вживання метафор. Метафора — це один зі способів подання політичної реальності, тому, висловлюючи свою думку чи ставлення до будь-якого питання, політики часто використовують цей стилістичний прийом. Можна сказати, що метафоричність — одна з важливих ознак мови політичних діячів. Наведемо деякі приклади: *Washington flourished / Вашингтон перебував в цвітінні...; Mothers and children trapped in poverty / Матері і їхні діти замкнені у нужденності (буквально: знаходяться в пастці)*.

4. Персоніфікація: *...that a nation exists to serve its citizens /... країна служить своєму народові; America will start winning again / Америка почне перемагати знову*.

5. Еліпс. Поданий стилістичний прийом надає промові динамічність і ритм, робить виступ більш виразним: *Washington flourished — but the people did not share in its wealth / Вашингтон процвітав — але його багатство не було розділене з народом; There should be no fear — we are protected / Не повинно бути страху — ми всі захищені*.

В інавгураційній промові Барака Обами зустрічається багато епітетів: *...the oath is taken amidst gathering clouds and raging storms /... слова прийнятої клятви звучали і в грізні, штормові часи*.

Для того щоб краще донести свої уявлення до слухачів, Обама використовує такий стилістичний прийом, як синтаксичний паралеле-

лізм. Цей мовний засіб допомагає Бараку Обамі намалювати в свідомості слухачів сумну картину навколишньої дійсності за рахунок використання однакової структури в пропозиціях: *Homes have been lost, jobs shed, businesses shuttered / Втрачено будинки, робочі місця, пригальмований бізнес*.

Стилістично яскравим і виразним роблять виступ колишнього президента паремії, які не завжди мають відповідники в українській мові: *It has not been the path for the faint-hearted / Це не був шлях для слабких серцем*.

Під час другої інавгураційної промови Обама звертається до прецедентних феноменів, що робить його мову більш переконливою. Наприклад: *The patriots of 1776 did not fight to replace the tyranny of a king with the privileges of a few or the rule of a mob / Патріоти в 1776 році боролися не за те, щоб замінити тиранію короля декількома привілеями або владою натовпу (прецедентна ситуація)*.

Оскільки прецедентні феномени, як правило, є відомими фактами для представників лінгвокультурної спільноти і можуть становити її когнітивну базу, то ми можемо говорити про якусь дешифрувальну стереотипізацію політичного дискурсу. У наведеному вище прикладі прецедентний феномен, а саме прецедентна ситуація, виконує експресивну функцію (служить посиленню висловлювання).

Інавгураційні виступи обох політиків закінчуються релігійною темою. Оскільки американська нація досить релігійна, то тема релігії не залишається непоміченою в промовах політичних лідерів. Заключною пропозицією будь-якої інавгураційної промови є фраза: *Спасибі вам, нехай береже вас Бог і нехай він береже Америку*. У цьому реченні ми можемо побачити девіз США: *In God we trust*.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки: політична риторика є складним мовним утворенням, для якого характерні статусна і рольова природа мовної поведінки політика; дотримання вимог офіційної комунікації; виконання різних функцій: регулятивної, пізнавальної, функції конструювання громадської думки; певна тематична приналежність.

Порівняльний аналіз мовних одиниць, використаних обома президентами, та їх українських перекладів дозволив виявити, що збереження змісту при перекладі можливо завдяки відтворенню всіх релевантних компонентів висловлювання, а переклад лексичних

одиниць, що включають оцінний компонент, здійснюється в більшості випадків за допомогою регулярних відповідностей.

Таким чином, у перекладі політичних промов лінгвостилістичні особливості актуалізуються шляхом поєднання регулярних відповідностей і різних трансформацій, що дозволяють зберігати або модифікувати варіантні характеристики тієї чи іншої мовної одиниці.

Слід зазначити, що у нашому дослідженні виявлені перекладацькі стратегії та установки при відтворенні лінгвостилістичних особливостей політичних промов президентів США, які розглядалися виключно в синхронічному аспекті і, отже, представляють поточну тенденцію перекладу текстів, що належать до простору політичного дискурсу. Зважаючи на це, порівняльне дослідження особливостей відтворення політичної лінгвостилістики у діахронічному аспекті має перспективи подальших наукових розвідок.

ЛІТЕРАТУРА

- Вашук Т. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження [Електронний ресурс]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1720/> (дата звернення: 05.09.2020)
- Діденко М. О. Політичний виступ як тип тексту (на матеріалі виступів німецьких політичних діячів кінця ХХ століття) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 / Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2001. 14 с.
- Маслова В. А. Политический дискурс: языковые игры или игры в слова? *Политическая лингвистика*. Екатеринбург, 2008. Вып. 1(24). С. 43–48.
- Нагорна Л. П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики : [монографія]. К. : Світогляд, 2005. 315 с.
- Павлова Е. К. Политический дискурс в глобальном коммуникативном пространстве (на материале английских и русских текстов) : автореф. дис. ... д-ра фил. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание». М., 2010. 45 с.
- Славова Л. Л. Мовна особистість політика: когнітивно-дискурсивний аспект : [монографія]. Житомир : Видво ЖДУ ім. І. Франка, 2010. 358 с.
- Соловей Г. С. Політична лексика як об'єкт перекладу (на матеріалі текстів політичних заяв, звернень, промов, статей та анекдотів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.16 / Херсон. держ. ун-т. Херсон, 2011. 20 с.
- Федорів Я. Лінгвістичні моделі дискурсу публічних виступів : нариси із сучасних культурно-мовленнєвих практик. К. : ВПЦ НАУКМА, 2010. 188 с.
- Шейгал Е. И. Семантика политического дискурса : [монография] М.: ИТДГК «Гнозис», 2004. 326 с.
- Cook G. *The Discourse of Advertising*. London; New York: Routledge, 2001. 272 p.
- Crystal D. *The Cambridge Encyclopedia of the English Language*. Cambridge University Press, 2003, 499 p.

Dijk T. A. van. What is political discourse analysis? Amsterdam, 1997 [Електронний ресурс]. URL: [http://www.discourses.org/OldArticles/What %20is %20Political %20Discourse %20Analysis.pdf](http://www.discourses.org/OldArticles/What%20is%20Political%20Discourse%20Analysis.pdf) (дата звернення: 05.09.2020).

Mencken H. L. *The American Language*. New York: Alfred A. Knopf, 2006. 777 p.

The White House Blog. URL: <http://www.obamawhitehouse.archives.gov/blog> (дата звернення: 05.09.2020).

ЛІНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ПОЛИТИЧЕСКОГО ДИСКУРСА США (НА МАТЕРИАЛЕ РЕЧЕЙ Б. ОБАМЫ И Д. ТРАМПА)

Кристина Михайличенко

соискатель высшего образования второго (магистерского) уровня по специальности 035 Филология Государственного учреждения «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского»,

Одесса, Украина

e-mail: kindal17@icloud.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1865>

АННОТАЦИЯ

Актуальность исследования заключается в сравнительном анализе перевода политического дискурса Д. Трампа и Б. Обамы с точки зрения применения лингвостиллистических особенностей перевода политических речей обоих президентов. Политический дискурс — это явление, с которым мы сталкиваемся каждый день. Учитывая реалии современности, широкое распространение демократии, открытости общества, политическому языку уделяется все большее внимание. Исследование переводов выступлений президентов США позволяют, с одной стороны, прогнозировать дальнейшие действия и намерения политиков, а с другой — выделить наиболее эффективные способы воздействия на слушателей. Именно поэтому перевод политических речей все чаще становится объектом интереса ученых разных сфер, в особенности переводоведения.

Цель предлагаемой статьи — выявление лингвостиллистических особенностей воспроизведения политического дискурса США на материале речей двух последних президентов этой страны — Б. Обамы и Д. Трампа.

Исследованы тематические и культурно-языковые особенности перевода инаугурационных речей Д. Трампа и Б. Обамы.

Сравнительный анализ языковых единиц, использованных двумя президентами, и их украинских переводов позволил выявить, что сохранение содержания при переводе возможно благодаря восстановлению всех релевантных компонентов высказывания, а перевод лексических единиц, включающих оценочный компонент, осуществляется в большинстве случаев с помощью регулярных соответствий. Доказано, что при переводе

политических речей лингвостилистические особенности актуализируются путем объединения регулярных соответствий и различных трансформаций, позволяющих сохранять или модифицировать варианты характеристики той или иной языковой единицы.

Ключевые слова: политическая лингвистика, перевод, дискурс, языковая единица, политическая риторика, манипуляция.

LINGVO STYLISTIC FEATURES OF TRANSLATION OF POLITICAL DISCOURSE IN THE UNITED STATES (BASED ON SPEECHES BY B. OBAMA AND D. TRUMP)

Khristina Mykhailichenko

Master Student in Philology, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,
Odesa, Ukraine
e-mail: kinda17@icloud.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8400-1865>

SUMMARY

The actuality of this research is the comparative analysis of political discourse translation of Donald Trump and Barack Obama from the point of view of the application of linguistic and stylistic features of the translation political speeches of both presidents. Political discourse is a phenomenon that we face every day. Taking into account the realities of our time, the wide spread of democracy, the openness of society, more and more attention is paid to the political language. The study of translations of the speeches of the US presidents allows, on the one hand, to predict further actions and intentions of a politician, and on the other, to highlight the most effective ways of influencing the audience. That is why the translation of political speeches is increasingly becoming an object of interest for scholars in various fields, especially in translation studies.

The purpose of the proposed article is to identify the linguistic and stylistic features of the reproduction of US political discourse on the material of the speeches of the last two presidents of this country — Obama and Trump.

The thematic, cultural and linguistic peculiarities of translation of the inaugural speeches of D. Trump and B. Obama are investigated.

A comparative analysis of the linguistic units used by both presidents and their Ukrainian translations revealed that the preservation of the content during translation is possible due to the restoration of all relevant components of the utterance, and the translation of lexical units, including the evaluative component, is carried out in most cases with the help of regular correspondences.

It is proved that during translating political speeches, linguo-stylistic features are actualized by combining regular correspondences and various transforma-

tions, which make it possible to preserve or modify the variant characteristics of a particular linguistic unit.

Key words: political linguistics, translation, discourse, language unit, political rhetoric, manipulation.

REFERENCES

- Vashchuk, T. (2020). Politychnyi dyskurs yak ob'iekt linhvistychnoho doslidzhennia [Political discourse as an object of linguistic research]. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1720/> (access date: 05.09.2020) [in Ukrainian]
- Didenko, M. O. (2001). Politychnyi vystup yak typ tekstu (na materiali vystupiv nimetskykh politychnykh diiachiv kintsia 20 stolittia) [Political speech as a type of text (based on the speeches of German politicians of the late 20th century)]. Odessa National University named after I. Mechnikov, Odessa [in Ukrainian]
- Maslova, V. A. (2008). Politicheskii diskurs iazykovye igry ili igry v slova [Political discourse: language games or word games?]. Political linguistics. Is. 1, 24. [in Russian]
- Nahorna, L. P. (2005). Politychna mova i movna polityka: diapazon mozhlyvostei politychnoi linhvistyky [Political speech and language policy: political linguistics range of possibilities]. Monograph, Kyiv [in Ukrainian]
- Pavlova, E. K. (2010). Politicheskii diskurs v globalnom kommunikativnom prostranstve na materiale angliiskikh i russkikh tekstov [Political discourse in the global communicative space (based on English and Russian texts)] [in Russian]
- Slavova, L. L. (2010). Movna osobystist polityka: kohnityvno-dyskursyvnyi aspekt [Linguistic personality of a politician: cognitive-discursive aspect]. Monograph, Zhitomir, Vydvo ZhDU im. I. Franka [in Ukrainian]
- Solovei, H. S. (2011). Politychna leksyka yak ob'iekt perekladu (na materiali tekstiv politychnykh zaiav, zvernen, promov, statei ta anekdotiv) [Political vocabulary as an object of translation (based on the texts of political statements, appeals, speeches, articles and anecdotes)]. Kherson. state un-t. Kherson [in Ukrainian]
- Fedoriv, Ya. (2010). Linhvistychni modeli dyskursu publichnykh vystupiv : narysy iz suchasnykh kulturno-movlenniivnykh praktyk [Linguistic models of the discourse of public speeches: essays on modern cultural and speech practices]. Kyiv, VPTs NaUKMA [in Ukrainian]
- Sheigal, E. I. (2004). Semiotika politicheskogo diskursa [Semiotics of political discourse]. Monograph, Moscow, ITDGK Gnosis [in Russian]
- Cook, G. (2001). The Discourse of Advertising. London and New York. Routledge [in English]
- Crystal, David (2003). The Cambridge Encyclopedia of the English Language. Cambridge University Press [in English]
- Dijk, T. A. van (1997). What is political discourse analysis? URL: <http://www.discourses.org/OldArticles/What%20is%20Political%20Discourse%20Analysis.pdf> (access date 05.10.2020) [in English]
- Mencken, H. L. (2006). The American Language. New York, Alfred A Knopf [in English]
- The White House Blog. URL: <http://www.obamawhitehouse.archives.gov/blog> (access date 05.09.2020) [in English]

Стаття надійшла до редакції 15.08.2020